

Sodrásban

Tilo Schulz: Sodródás

Kassák Múzeum, 2016. VI. 17. – VIII. 21.

KASZÁS GÁBOR

Tilo Schulz nevét talán már jól ismeri a hazai közönség. A negyvenes éveiben járó, drezdai születésű művész immár harmadízben állít ki hazánkban. 1999-ben Dunaújvárosban, 2015-ben pedig az acb galériában nyílt lehetősége a magyarországi bemutatkozásra. Sőt a mostani, a Kassák Múzeumban látható kiállítását – mely az intézmény szakmai programjához szorosan illeszkedő kortárs tárlat – ugyancsak a Király utcai galéria támogatta. A Kassák Múzeum tudatos építkező tevékenységével immár nemzetközi szinten is jeles képzőművészt nyert meg az óbudai szereplésre. Hisz Schulz ma már nemcsak a németországi, hanem a nemzetközi művészeti szcéna ismert szereplője is egyben.

A kurátorként is működő művész *Sodródás* (Drift) című kiállításának elemei már több más projekt részeként bemutatásra kerültek. A tárlaton szereplő öt tábla egy korábbi berlini kiállítás, *A rush and a push on the land we stand is ours* (A rohanás és nyomulás a földön, ahol állunk, a mienk) című bemutató részletei voltak, míg a most látható két videomunkát (*Tied up and down how to consider force a privilege*, *Megkötözve...*, 2013, valamint *Konsole*, 2015) ugyancsak szerepeltette már más kontextusban a művész. E táblaképek és videók

együttes bemutatásának apropóját a hely, a tér, a határok és mindezeket egybevéve a helyváltoztatáshoz önreflexív módon viszonyuló művészi attitűd adja. Schulz számára a tér definíciója – legyen szó akár egy földrajzi tájegységről vagy egy kiállító-térről – nem csupán az adott hely, vagy enteriőr fizikai voltát jelenti, hanem annak mind szociális, mind társadalmi értelemben vett konnotációit is magában foglalja. Ez a tágan értelmezett térfogalom részben a művész keletnémet származásából, valamint a Schulz generációjának alapélményét komolyan befolyásoló poszt-szocialista életérzésből is eredhet, amely az 1990 körüli éles politikai és gazdasági fordulat következtében sajátos ön- és társadalomkritikus szemléletet kölcsönöz műveinek.

Határok nélkül vagy határok között; egyáltalán mit jelöl, mi által konstituálódik meg a határ, s miként különböztet meg országokat, tereket vagy éppen fogalmakat? Ezek azok az egyszerű, de annál nehezebben tematizálható kérdések, melyek Schulzot rendre foglalkoztatják. Kérdéseinek fogalmi jellege pedig közvetlenül vonja maga után művészetének elvont formai megoldásait, melyek a látszat ellenére távolságot tartanak a hétköznapi, prózai jelenségektől és a tárgyilagosságtól. A térre vonatkozó alapkérdéseinek buktatója a határ természetéből adódik: miként lehet revelatív módon bemutatni a határ mindkét oldalát anélkül, hogy bármelyik irányban elkötelezné magát akár a művész, akár befogadó? Egyáltalán, hogyan valósul meg a térnek a határok szabá-

TILO SCHULZ:
Kiállítási enteriőr, 2016,
Kassák Múzeum

lyai által történő belakása, betelepítése vagy a benne történő elköteleződés? ... A kézenfekvő megoldás, ahogy azt a kiállítás címe is jelzi, a mozgásban, a folyamatos helyváltoztatásban rejlik, melynek nem túl kényelmes, de mindenképpen üdítő pozíciójából – ráadásul a megszokások veszélyét is elkerülve – a határok természetét tanulmányozhatja az ember. Ebből a nézőpontból érthető, hogy mind a kiállítás korábban már más összefüggésben szerepeltetett részletei, mind pedig az egyes elemeket befoglaló installáció karaktere is a mozgás, az áthaladás állapotának jegyeit hordozzák magukon. (Erre egyébként maga a művész is egyértelműen utal a kiállítást kísérő szövegében, ahol a madár szárnyának könnyedségével vall a tér-, az ország-, illetve a határváltásról.) Az installáció vázau szolgáló, a kiállítótér két termét egybefűző konstrukcióba fogalt táblaképek, videók, festett, transzparens üveglapok és virágcserépek elhelyezése is egyértelműen a mozgás pozícióját kínálják fel a látogató számára. Az installáció így rombolja a kiállítótér hagyományos funkciójának, valamint a művészet „fogyasztásának” megszokott formáit és normáit: nem a megérkezés, az elmélyülés állapotát, inkább az átjárás, a továbhaladás pozícióját sugallja. A mozgás sodrában ugyanakkor a bemutatott művek többet is feltárnak önmagukból, mint egy hagyományos kiállítótérben. A táblaképek szokatlan elhelyezése, hátlapjaik kendőzetlensége, az elrejtett videók és a komponensek közé illesztett hétköznapi részletek – például virágcserépek – a mű profán, ha tetszik deszakralizált befogadásának lehetőségeit ajánlják fel.

Talán épp ez a lebegtetett, deszakralizált jelleg teszi igazán izgalmassá Schulz alkotásait. Az a finom játék, ahogy a tér és a határok által kijelölt,

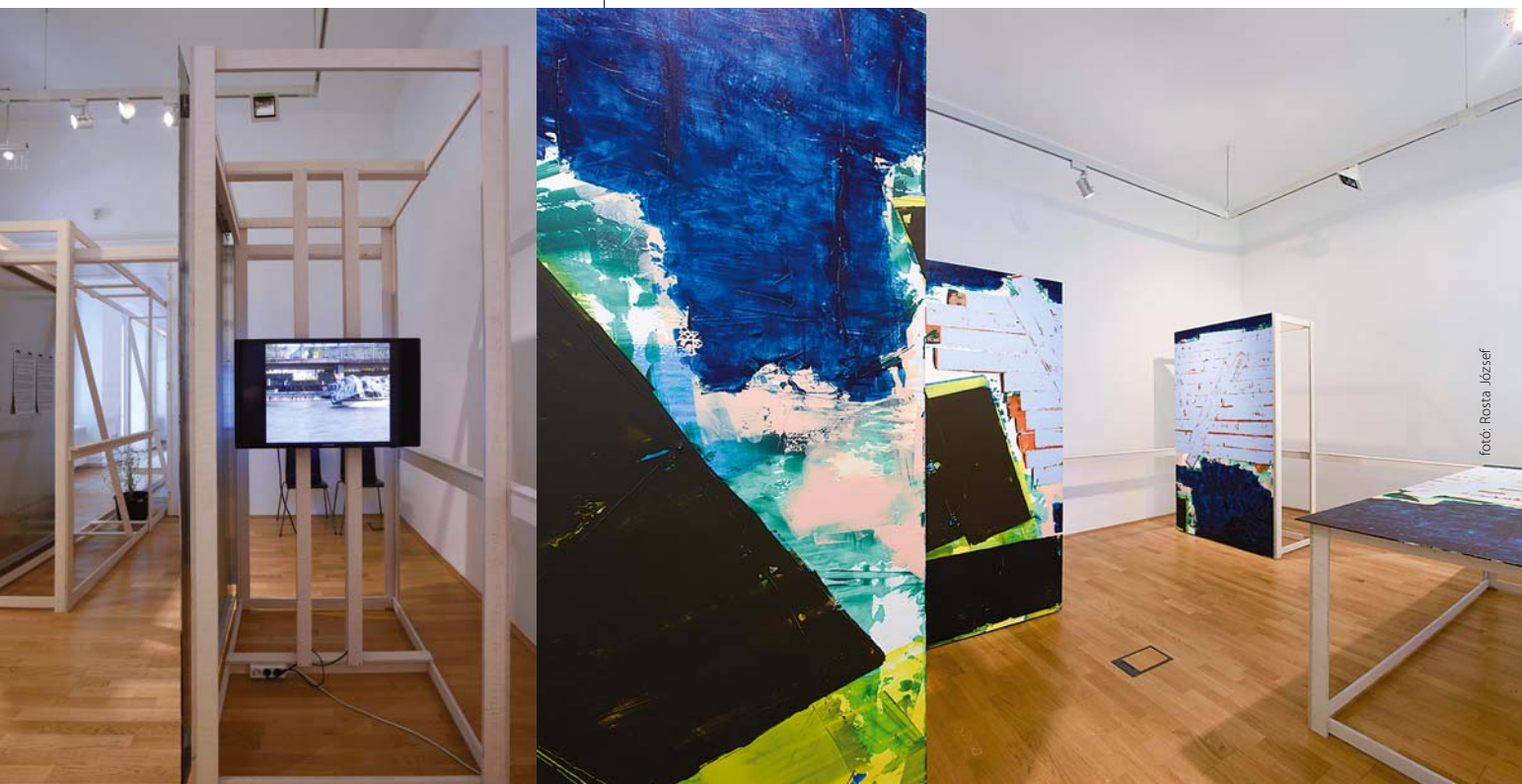

Fotó: Rosta József

kijelölhető kulturális kontextusból próbálja kiemelni és azok fölébe emelni munkáit. Ezt a szándékot jelzi a művek materiális vonatkozásainak vagy természetének erőteljes hangsúlyozása, amely megakadályozza, hogy azokat bármilyen szociális, kulturális közeg szublimátumaiként képzelhessük el. A Kassák Múzeumban is helyet kapó, behelyettesíthető és felcserélhető jellegű installációs elemek ugyanígy ellenállnak a hagyományos művészetfogyasztás szokásainak. Egyfajta átmenetiség, provizórikusság jellemzi az installáció egészét, mely épp csak futólag került le arról a bizonyos hajóról, amely Schulz egyik videójának, a *Tied up and down how to consider force a privilege* (2013) című munkájának főszereplője. Arról a csónokról, melyet telepokolva saját munkáival a művész a Sligo városát átszelő Garvoge folyón horgonyzott le, amely a víz által ideoda sodródva, billegve az utazás szabadsága és a helyhez kötöttség ellentmondásait szimbolizálja.

TILO SCHULZ:
Kiállítási enteriőr, 2016,
Kassák Múzeum

TILO SCHULZ:
Kiállítási enteriőr, 2016,
Kassák Múzeum

Fotó: Rosta József